

Хачко Д. О.,
здобувач освітнього ступеня «бакалавр»,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

Науковий керівник:
Токар А. А.,
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Особистість працівника поліції це не уявлення його виключно як представника юридичної професії, який стоїть на стражі законності і порядку-це насамперед, фахівець у якого є всі необхідні психологічні риси та компетенція, які демонструють його здатність ефективно виконувати покладені на нього професійні завдання. Відомо, що основним призначенням поліції є захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян, а одним з основних напрямків її діяльності виступає попередження і припинення злочинів та адміністративних правопорушень, тому на сучасному етапі для працівників поліції дуже важлива їхня професійна готовність і здатність діяти у різних умовах оперативної обстановки. Не слід також забувати, що на поліцію покладаються повноваження силового врегулювання найбільш небезпечних антисоціальних проявів порушення громадського порядку шляхом застосування різних засобів примусу, зокрема й фізичної сили, спеціальних технічних засобів, зброї, бойової і спеціальної техніки [1].

Психологами встановлена прямо пропорційна залежність між профілактикою несприятливих емоційних станів і можливістю успішного вирішення проблем ефективності професійної діяльності в екстремальних ситуаціях. Тому для ефективного виконання службових завдань правоохоронець повинен мати певні знання про природу деструктивних емоційних станів, несприятливі чинники оперативно-службової діяльності та психологічної травми, вміння регулювати власні емоційні стани. Опорними серед них є: професійна і правова переконаність, цивільно-правова активність, обов'язковість і відповідальність, стійкість, витривалість психіки, емоційно-вольова стійкість до впливу негативних психогенних факторів служби здатність на активні, рішучі дії, висока дисциплінованість впевненість в собі, товаришів і командирів, непримиренність до явищ злочинності. Складовими, що детермінують психологічну компетентність поліцейського, є взаємозалежні та взаємообумовлені між собою професійно важливі: знання, уміння, навички, звички, якості, здібності, мотивація, професійно-психологічна готовність та досвід [2]. Тому, здійснюючи підготовку фахівців для правоохоронних органів, необхідно чітко розуміти що саме формувати та розвивати у осіб, що навчаються.

Процес формування психологічної готовності працівників поліції до службової діяльності є складним і багатоаспектним. Його складність обумовлена

перебудовою особистості громадянина, що прийшов на службу в органи внутрішніх справ, в особистість фахівця професіонала правоохоронної системи. Багатоаспектність даного процесу обумовлена необхідністю розвитку у співробітників психологічної стійкості, багатьох професійно важливих особистих якостей, рис характеру, а також системи знань, умінь і навичок відповідно до вимог професійної діяльності. Під час проходження початкового професійного навчання на заняттях з професійно-психологічної підготовки для формувань психологічної готовності поліцейських можуть використовуватися:

- навчання основам аутогенного тренування;
- психофізичні тренінги з подолання перешкод (перешкоди, лабіринти тощо);
- тренінги з розвитку професійної пам'яті, уваги і спостережливості;
- тренінги із засвоєння ситуації, пов'язаних зі сприйняттям страждань, крові, поранень, трав, убитих;
- психодіагностика (спостереження, бесіда, тестування);
- ідеомоторні тренування;
- СОПТ (ситуативно-образне психорегулює тренування, уявне перерахування співробітником індивідуально-ціннісних якостей ситуацій, в яких йому щось вдалось).
- тренінги з використанням елементів несподіванки, дефіциту часу, шумових і вогневих ефектів (морально-психологічна смуга);
- тренінги самонавіювання, самопереконавання, настрою [3].

Також психологи рекомендують оволодіти вміннями емоційно-вольової саморегуляції, радять наведенні нижче методи психологічної роботи:

- метод використання прийомів логіки, що передбачає аналіз екстремальної ситуації, самопереконавання в нераціональності певного деструктивного психічного стану, неадекватного нервового напруження, доцільності іншого стилю діяльності та поведінки.
- метод «Психологічне моделювання умов і труднощів професійної діяльності» – це комплекс способів і засобів, котрі сприяють створенню зовнішніх і внутрішніх умов, наближених до реальних умов.
- метод самопереконавання виступає у виді таких висловлювань: “Я найдосвідченіший», “Я все зможу”, “Я можу розкрити злочин”. Подібні самопереконавання використовуються як стимул у подоланні психологічно напружених ситуацій, що виникають у правоохоронній практиці.
- метод самонаказу типу: “Треба!”, “Сміливіше!”, “Терпи!”, “Працюй!”. При виконанні самонаказу слід встановити взаємозв'язок між внутрішньою промовою та дією, яка додає працівнику внутрішньої сили, сприяє мобілізації зусиль, виступає “пусковим” стимулом.
- метод відволікання- передбачає досягнення певного стану тоді, коли застосування активних методів саморегуляції є недоцільним. Нерідко це буває пов'язано з вираженням стомлення, почуттям розпачу, спустошенням. У таких випадках зняти психологічну напругу можна зняти за допомогою різних засобів відволікання (цікава книга, фільми, музика, прогулянка на природі).

– метод дихальної саморегуляції психічного стану використовується в ситуаціях, коли необхідно швидко “взяти себе в руки”, заспокоїтися або, навпаки, підняти свій тонус.

– свідоме управління м'язовим тонусом – метод саморегуляції емоційного стану, покликаний нівелювати психічну напруженість, м'язову скутість, підвищує здатність службовця до успішної реалізації своїх можливостей [4].

При виборі методів саморегуляції слід враховувати індивідуальні особливості правоохоронця та різноаспективну спрямованість цих методів: в одному випадку вони допоможуть зняти нервову напругу, розслабитися, відновити працездатність, в іншому – сприятимуть мобілізації, входженню в особливий психічний стан, адекватний умовам професійної діяльності.

Отже, одним з провідних напрямків вдосконалення діяльності органів внутрішніх справ є психологічна підготовка співробітників. Вважаємо, що на стадії відбору майбутніх курсантів психологи та інші спеціалісти повинні допомагати абітурієнтам в усвідомленні того, куди вони йдуть, навіщо їм це і які можливі наслідки їх вибору. Необхідно також додатково вивчати питання особистої мотивації, службовий стрес і реакцію, першу психологічну допомогу після травматичних подій, саморегулювання та самопомоги, вплив ЗМІ та ін. Подібні дії забезпечать більший відсоток психологічно підготовлених курсантів, які не відсіюються через декілька років роботи в лавах Національної поліції України [5].

Список використаних джерел

1. Гурський В. Є. Професійна психологічна підготовка майбутніх поліцейських у закладах вищої освіти України зі специфічними умовами навчання. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 3. С. 167–173. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2019_3_23

2. Топоркова І. В. Психологічна готовність поліцейських у роботі зі злочинцями. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України* : збірник наукових праць Харків : ХНУВС, 2018. С. 120–123.

3. Цільмак О. М. Формування психологічної компетентності у курсантів закладів вищої освіти МВС України. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. (Харків, 24 травня 2018 р.). Харків: ХНУВС, 2018. С. 35–37.

4. Євдокімова О. О. Специфіка формування психологічної стійкості у поліцейських у процесі професійної підготовки. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: збірник наукових праць. Харків : ХНУВС, 2018. С. 63–66.

5. Токар А., Гоговський Е., Бардін Є. Удосконалення психо-фізичного стану курсантів під час занять з тактико-спеціальної підготовки. URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wpcontent/uploads/2021/09/21_2_ua/%D0%9D%D0%92_2-2021_23.10.21-119-124.pdf